

Hajnal István Kör
Társadalomtörténeti
Egyesület

Hungarian Society
for
Social History

H Í R L E V É L — NEWSLETTER

Budapest - Szombathely

2002/1. szám

NŐK ÉS FÉRFIAK..., AVAGY A NEMEK TÖRTÉNETE

A Hajnal István Kör - Társadalomtörténeti Egyesület 2002. évi konferenciáját Nyíregyházán tartja augusztus 30-31-én, a címben jelzett témakörben.

A társadalmi nemek (eredetileg grammatikai nem jelentésben: `gender`) története valójában nem újkeletű témája a történetírásnak, de igazán nagyhatású irányzattá csak a 20. század utolsó évtizedeiben vált. A problémák újratematizálásához nagymértékben hozzájárult a feminista történetírás. Mára azonban az ún. nőtörténet is túljutni látszik a mozgalom "osztályharcos" fázisán, bár az emancipáció és az egyenlőtlenség kérdése - méltán - központi helyet játszik ebben a történetben. *Natalie Zemon Davis* fogalmazta meg helyzetértékelő írásában: "Úgy gondolom, bennünket mind a férfiak, mind a nők történelme kell, hogy érdekeljen, és nem volna szabad csak a kérdéses nem történetével foglalkozni, mint ahogy a társadalmi osztályokat kutató történész sem foglalkozhat kizárólag a parasztokkal. A mi célunk az, hogy megértsük a nemeknek, a történelmi múlt nemi csoportjainak jelentőségét." A nemek

történetének egyébként ugyanaz a belső dilemmája, mint bármely csoporttörténetnek: absztrakcióként csak a másik pólussal szembeállítva létezik (ebben az értelemben természetesen konstrukció), ugyanakkor állandóan kérdésessé tehető, hogy a csoport belső kohéziója makroszinten nem hullik-e eleve darabokra, azaz csoportként egyáltalán létezik-e. Ahogy *Joan Scott* programadó tanulmányában oly érzékletesen kifejezte: "Csak akkor írhatjuk le a folyamat történetét, ha tudomásul vesszük, hogy a `férfi` és a `nő` egyszerre üres és telített kategória. Üres, mert nem rendelkezik tapasztalattól független, általános érvényű jelentéssel. És telített, mert ha állandónak tűnik is, még mindig alternatív, eltagadott vagy elfojtott definíciókat hordoz magában."

A nők a történelemben témakörrel már a Hajnal István Kör veszprémi konferenciája is foglalkozott. (Ennek a hajdani szekciónak az anyaga a Csokonai Kiadónál fog megjelenni.) A 2002-es HIK-összejövetel nem nőkonferencia, hanem ennél tágabb értelemben valódi `gender`-konferencia kíván lenni, amelynek középpontjába terveink szerint a nemek egymáshoz való viszonya kerül. A nemek közötti viszony,

ahogy egymást kölcsönhatásukban nap mint nap (és utólag újraértelmezve) megalkotják. Az interakció, s ahogy retrospektíve megéljük.

Ennek megfelelően - mintegy a jól sikerült tavalyi gyulai konferencia folytatásaként - érdekel bennünket a nemi szerepekre történő szocializáció történeti forrásokra alapozott vizsgálata, a nemekhez kötődő demográfiai magatartás, az intézmények elemzésén túl az egymásnak feszülő érzelmek és érzékek erőtere (sentiment approach, body), az egyének és csoportok egyenlőtlensége, s az e viszonyba rögzült hatalmi reprezentációk, végül, de nem utolsó sorban az elbeszélte tapasztalat alapján a nemi identitás megkonstruálása a visszatekintő élettörténeti interjúkban, emlékezésekben.

Öt szekcióba várjuk a jelentkezéseket:

1. A nemi szerepekre történő szocializáció folyamata
2. Házasság, család, válás
3. Szex, szerelem, testiség, érzelmek
4. Hatalom és egyenlőtlenség a nemek közötti viszonyban
5. A nemi identitások tapasztalata - élettörténeti elbeszélésekben

Szekcióvezetésre előzetesen *Péter Katalint, Somlai Pétert, Klaniczay Gábort, Nagy Beátát, Gyáni Gábort* kértük fel.

Mint tapasztalatból tudjuk, a konferencia végleges szekcióbeosztása csak a beérkezett jelentkezések után alakul ki, ezért arra kérünk minden jövődöbéli előadót, hogy a kiválasztott szekció sorszámának és címének megjelölésével, maximum egyoldalas szinopszis kíséretében

2002. május 1-ig

küldje el jelentkezését Kövér György címére (ELTE Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék, Bp. Múzeum krt. 6-8. 1088). (kgyuri@isis.elte.hu)

Akik a konferenciára nem előadóként jelentkeznek, de résztvevőként érdeklődnek iránta, jelentkezésüket ugyancsak

2002. május 1-ig

Lácza Magdolna címére juttassák el (Nyíregyházi Főiskola, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Vezetés és Humántudományi Tanszék. Nyíregyháza, Rákóczi út 69. 4400). (laczaym@nyf.hu)

A szakirodalmi tájékozódást az alábbi szöveg- és tanulmánygyűjtemények segítik:

A Szex. Szociológia és társadalomtörténet. 1-2. (Szerk. Tóth László) Új Mandátum, 1996, 1998.

Freud titokzatos tárgya. Pszichoanalízis és női szexualitás. (Szerk. Csabai Márta, Erős Ferenc) Új Madátum, 1997.

Featherstone, Mike, Hepworth, Mike, Turner, Bryan S.: A test. Társadalmi fejlődés, kulturális teória. Józsefváros, 1997.

Szerep és alkotás. Női szerepek a társadalomban és az alkotóművészetben. (Szerk. Nagy Beáta és S. Sárdi Margit) Csokonai, 1997.

A nő és hivatása. Szemelvények a magyarországi nők történetéből 1777-1865. (Szerk. Fábri Anna) Kortárs, 1999.

Van-e a nőknek történelmük? (Szerk. Joan Wallach Scott) Balassi, 2001.

Replika, 43-44. 2001. június. (Szerk. Hadas Miklós.) Férfikutatások. 25-109.

A konferencia és az Egyesület további híreit a Hajnal István Kör honlapja közli:

www.nexus.hu/hik

